

SIERPIEŃ

Kalendarium sierpień 1984

17

- Z oświadczenia TKK w 4. rocznicę Sierpnia '80:

[...] Dziś, po wyjściu z więzień większości naszych kolegów, podstawowym celem Związku jest wywalczenie prawa do jego jawnej działalności. [...] Pluralizm związkowy, umożliwiający jawne działanie „Solidarności” jest warunkiem wydźwignięcia Polski z kryzysu. Dlatego stwierdzamy raz jeszcze – fakt istnienia „Solidarności” nie może być przedmiotem żadnych negocjacji. „Solidarność” jest własnością całego społeczeństwa i ono będzie decydować o jej istnieniu. Od nas samych, od tego, co potrafimy zbudować i wywalczyć, zależy, czym będzie „Solidarność” w przyszłości.[...]

- Podpisali: Zbigniew Bujak (Region Mazowsze), Bogdan Borusewicz (Region Gdańsk), Tadeusz Jedynek (Region Śląsko-Dąbrowski), Marek Muszyński (Region Dolny Śląsk), Eugeniusz Szumiejko (członek Prezydium KK). W posiedzeniu brali udział przedstawiciele regionów Małopolski, Bydgoszczy i Torunia.

21

- Msza dziękczynna w kościele św. Stanisława Kostki w Warszawie gromadzi ok. 10 tys. ludzi. W homilii padają słowa apelu o prawdę jako postawę zaufania rządzących i rządzonych. Przy owacjach tłumu Anna Walentynowicz, Seweryn Jaworski, Jacek Kuroń, Adam Michnik, Andrzej Rozpłochowski, Romuald Szeremietiew, Leszek Moczulski, Marian Jurczyk, Józef Teliga, Zbigniew Romaszewski, T. Rzeszotko, Maciej Bednarkiewicz, Władysław Siła-Nowicki i inni przechodzą na plebanię, wznosząc palce w znak „V”. Zgromadzeni śpiewają *Rotę*. Rozrzucone są ulotki zapowiadające walkę o uwolnienie pozostałych więźniów politycznych.

- W Częstochowie spotykają się uczestnicy II Pielgrzymki Duszpasterstwa Ludzi Pracy. Przybyli przedstawiciele „Solidarności” ze wszystkich zakątków Polski, m.in.: członkowie TKK NSZZ „Solidarność”, [Lech](#) Wałęsa, Henryk Wujec, Zbigniew Romaszewski, Andrzej Rozpłochowski, Jan Rulewski, Marian Jurczyk, Seweryn Jaworski, Andrzej Gwiazda, Grzegorz Palka, Andrzej Słowik, Jerzy Kropiwnicki. Ze względu na religijny charakter uroczystości przywódcy ludzi pracy nie zabierają głosu. Podczas mszy św. i drogi krzyżowej modlono się do Matki Bożej w intencji Ojczyzny, aby pomogła Ona zwyciężyć w walce o uczynienie Polski krajem suwerennym, samorządnym i praworządnym. Mszę św. koncelebruje 40 księży (w tym księża: Jerzy Popiełuszko, Henryk Jankowski, Mieczysław Nowak). Uczestniczą delegacje zakładów pracy, m.in. z Huty im. Lenina, WSK Świdnik, stoczniovców z Gdańska, Gdyni i Szczecina, górników z Gliwic, z Warszawy – pracowników Huty Warszawa, FSO, Polkoloru i Zakładów Mechanicznych Ursus.

- W kolejną rocznicę podpisania Porozumień Sierpniowych nie ma wielkich manifestacji. Do demonstracji ulicznej wzywa tylko wrocławski RKS, ale i tam nie udaje się utworzyć dużego pochodu. Za zakłócanie spokoju publicznego, tzn. za próbę złożenia kwiatów pod tablicą pamiątkową „Solidarności”, Sąd we Wrocławiu skazuje w trybie przyśpieszonym Władysława Frasyniuka i Józefa Piniora na kary 2 miesięcy aresztu. W całej Polsce zatrzymano i ukarano przed Kolegiami ds. Wykroczeń 154 osoby, które wzięły udział w ulicznych manifestacjach.
- Rocznicowe uroczystości odbywają się w Bydgoszczy, Częstochowie, Krakowie, Łodzi, Nowej Hucie, Płocku, Piotrkowie Trybunalskim, Sopocie i Warszawie. W Sopocie w kościele św. Michała po prezentacji III Symfonii Witolda Lutosławskiego odbyło się spotkanie z kompozytorem. W Gdańsku w kościele oo. Dominikanów występują Stefania Wojtowicz i Halina Mikołajska, w budującym się kościele na Zaspie Piotr Szczepanik interpretuje pieśni powstań narodowych w koncercie dedykowanym gdańskim stoczniovcóm; młodzi artyści prezentują muzykę inspirowaną poezją Zbigniewa Herberta i Ryszarda Krynickiego, Z. Herbert, który przyjechał na uroczystości, powitany został wielką owacją. Czynny udział w obchodach wzięli prezosi zdelegalizowanych związków twórczych: Stefan Bratkowski (SDP), Jerzy Puciata (ZPAP), Andrzej Szczypiorski (ZASP). Największy koncert rocznicowy prowadzi Jacek Fedorowicz w kościele oo. Dominikanów. Owacyjnie przywitano Adama Michnika i Janusza Onyszkiewicza, we wszystkich koncertach uczestniczy Lech Wałęsa oblegany przez reporterów i TV. Na zakończenie następuje odczytanie 21 postulatów z Sierpnia '80 – są

one także elementem olbrzymiego krzyża namalowanego przez J. Puciatę.

● Lech Wałęsa w 4. rocznicę Porozumień:

[...] Jest rzeczą niedopuszczalną próbować rządzić bez uwzględniania naszej woli dążenia do podmiotowości i demokracji. [...] Dalsze ignorowanie woli narodu grozi konfliktem, którego tragicznych skutków nie jesteśmy w stanie sobie uzmysłwić. Jest wreszcie polityczną głupotą wiara w możliwość przewyciężenia głębokiego, opanowującego wszystkie dziedziny życia społecznego, kryzysu – bez poderwania do tego całego narodu. Opanowanie bowiem kryzysu, którego jesteśmy świadkami, wymaga ciężkiej, ale mądrze kierowanej pracy, dużych wyrzeczeń i nade wszystko – jasnej perspektywy. Żaden z tych warunków nie może być spełniony w państwie, w którym obywatela traktuje się jako jednostkę siły roboczej, jego zarobki – jako groźbę równowagi budżetowej, jego ambicje i nadzieje – jako zagrożenie ideologiczne – i wreszcie jego odważną działalność społeczną – jako zdradę ojczyzny. [...] Dzisiaj po 16 miesiącach działania legalnego i po 32 miesiącach trudnej walki bez jawnych struktur – „Solidarność” żyje! Żyje i z radością wita na wolności kolegów, którzy za wierność naszym wspólnym ideałom zostali pozbawieni wolności. Ocenilem akt amnestyjny jako „krok we właściwym kierunku”, mimo iż wypuszczono przecież ludzi niewinnie więzionych. [...] W 4. rocznicę odzyskania przez polski świat pracy prawa do swobodnego tworzenia związków zawodowych – w czasie wzmocnienia nadziei społecznych – czekamy na krok następny. [...] Niezależne związki zawodowe są nam – ludziom pracy – potrzebne, ale potrzebne są również Polsce. [...]